

prosinec, 2011

Trestní odpovědnost právnických osob

Dne 1.1.2012 nabývá účinnosti zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Jedná se zásadní průlom v oblasti trestního práva, neboť právnické osoby mohly být doposud trestány pouze v rámci správního práva. Na rozdíl od trestní odpovědnosti fyzických osob bude odpovědnost právnických osob kolektivní.

Podle tohoto zákona se bude posuzovat **trestnost činů spáchaných na území České republiky** právnickou osobou, která má sídlo v České republice nebo má na území České republiky umístěn podnik nebo organizační složku, nebo zde vykonává svoji činnost nebo zde má svůj majetek. Podle tohoto zákona se dále bude posuzovat **trestnost činů spáchaných v cizině**, pokud je spáchá právnická osoba mající sídlo v České republice, nebo pokud je spáchá právnická osoba, která sice nemá sídlo v České republice, ale čin spáchá ve prospěch právnické osoby, která na území České republiky sídlo má.

Aby se jednalo o **trestný čin spáchaný právnickou osobou**, musí být splněny tyto 3 podmínky:

- 1) Musí se jednat o protiprávní čin spáchaný **jménem dané právnické osoby** nebo **v jejím zájmu** nebo **v rámci její činnosti**.
- 2) Tohoto jednání se musí dopustit (i) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, nebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat, (ii) osoba vykonávající u této právnické osoby řídicí nebo kontrolní činnost, (iii) osoba vykonávající rozhodující vliv na řízení této právnické osoby nebo (iv) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů. **Nemusí být přítom zjištěno, která konkrétní fyzická osoba jednala uvedeným způsobem.**
- 3) Toto **jednání musí být právnické osobě přičitatelné**. Za jednání přičitatelné právnické osobě bez dalšího se považuje jednání osob pod (i) – (iii). Jednání zaměstnanců je právnické osobě přičitatelné jen tehdy, pokud bylo jednáno na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob pod (i) – (iii) nebo pokud tyto orgány právnické osoby nebo osoby pod (i) – (iii) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Trestný čin může být současně spáchán právnickou i fyzickou osobou: **trestní odpovědnost právnické osoby nevyklučuje současně trestní odpovědnost osoby fyzické a naopak.**

Zejména s ohledem na přičitatelnost jednání zaměstnanců je **důležité vypracovat a zavést systém opatření**, který zajistí **kontrolu nad činností všech zaměstnanců** a který dále **zamezí nebo odvrátí následky případného spáchaného trestného činu**. V případě spáchání trestného činu zaměstnancem za splnění výše uvedených podmínek totiž bude na zaměstnavateli (právnícké osobě), aby prokázala, že se jednalo pouze o exces daného zaměstnance a ne o pochybení právnícké osoby.

Zákon obsahuje přesně vymezený **katalog trestných činů**, kterých se může právnícká osoba dopustit. Jedná se především o **trestné činy spojené s ekonomickou činností podnikatele** (vyjma např. trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže – tyto prohřešky právníckých osob mají být nadále trestány pouze v rámci správního řízení), jsou zde však zahrnuty i trestné činy, kterých se na první pohled právnícká osoba může dopustit jen těžko – např. pohlavní zneužití, nedovolené ozbrojování a pod. Pokud by se však takového trestného činu dopustil zaměstnanec právnícké osoby při plnění pracovních úkolů a byly by dále splněny výše uvedené podmínky (zejména přičitatelnost), neodpovídal by za tento trestný čin pouze pachatel - fyzická osoba, ale i jeho zaměstnavatel – právnícká osoba. Vedle toho se právnícká osoba může dopustit trestných činů nejen jako **pachatel**, ale také jako účastník (tedy **organizátor, návodce nebo pomocník**).

Právnícká osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání, nemůže být do doby jeho pravomocného skončení zrušena a nemůže dojít k její přeměně, ledaže s tím vysloví souhlas soud. **Trestní odpovědnost právnícké osoby přechází na všechny její právní nástupce.**

Za trestné činy spáchané právníckou osobou lze uložit pouze tyto **tresty**:

- zrušení právnícké osoby,
- propadnutí majetku,
- peněžitý trest (20.000,- Kč až 1.460.000.000,- Kč),
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- zákaz činnosti (1 rok až 20 let),
- zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži (1 rok až 20 let),
- zákaz přijímání dotací a subvencí (1 rok až 20 let),
- uveřejnění rozsudku (ve veřejném sdělovacím prostředku)

resp. **trestní opatření**:

- zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Zahájení trestního řízení proti právnícké osobě bude zaznamenáno také v registrech, evidencích a rejstřících - např. v **obchodním rejstříku**.